

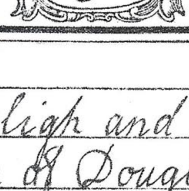
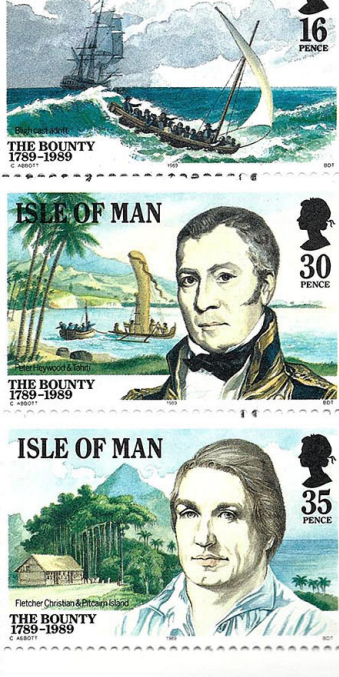
ISLE OF MAN POST OFFICE COMMEMORATIVE STAMP BOOKLET MUTINY ON THE BOUNTY 1789-1989

£5.30

MYTTERIET PÅ BOUNTY 1789-1989

Beretninger fra havet har altid sat gang i fantasien. Til tider har det romantiske islet fra tiden med sejlskibe overskygget de rædsler og fæjer, som i virkeligheden var forbundet med havdybet. Imidlertid er der en historie som rummer både spænding og tragedie i sådan en grad, at man ikke tilnærmelsesvis finder magen til i de mange litterære værker. Den sande beretning om Mytteriets på Bounty og om dette skibets besætning er stadig af interesse selv 200 år efter de begivenheder, som gjorde dem berømte. For øen Isle of Man er disse eventyrer af særlig interesse, idet tre af hovedpersonerne var nært knyttet til øen, nemlig kaptajn William Bligh, 2. styrmand Fletcher Christian og Peter Heywood. William Blighs bryllup med Elizabeth Betham, som var datter af Isle of Mans toldopræver, blev fejret den 4. februar 1781 i Old Onchan kirken beliggende i nærheden af øens nuværende hovedstad Douglas. Fletcher Christian, som stod i spidsen for Mytteriets, var medlem af den kristne familie Ewanrigg Hall, Cumberland, og Milntown på øen Man. Lige fra begyndelsen af det 15.

århundrede har den familie haft en vigtig og indflydelsesrig position på øen. Peter Heywood, der var med på sin første sejlads som kadet, var født i nonneklosteret i Douglas. Det siges om ham, at han ufrivilligt deltog i Mytteriets, og at han senere forlod skibet sammen med adskillige andre ved Tahiti, hvorfra de fleste til sidst blev sendt tilbage til England og stillet for en krigsret. Heywood blev fundet skyldig i ikke at have bidraget til at undertrykke Mytteriets, men han blev senere benådet og fik en fornem karriere i flåden. I Mars-halls flåde-biografi anføres »at Kongen og fædrelandet aldrig har haft en mere trofast og loyal tjener, og ej heller har flåden haft et mere agtværdigt og respekabelt medlem.« Der har været mange forskellige meninger tilkendegivet med hensyn til de to hovedpersoners skyldighed. Såvel Bligh som Christian er både blevet kritiseret og beundret. Men der er et indslag i beretningen som altid har vakt forundring og respekt: Bligh's bedrift, udført da han sikkert navigerede den åbne båd næsten 4.000 miles. Hans evner som navigator kan kun måle sig med

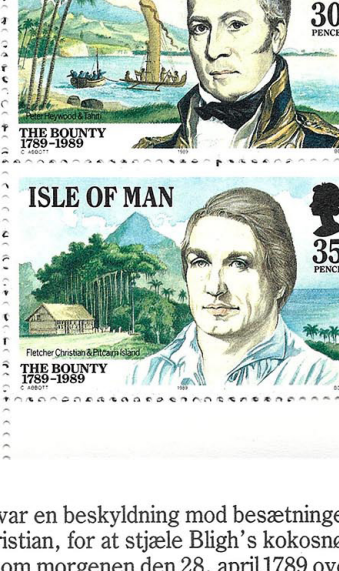
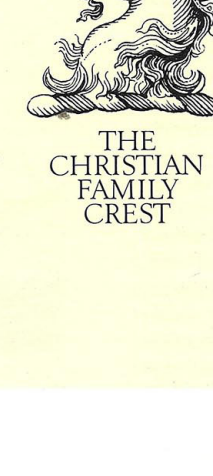
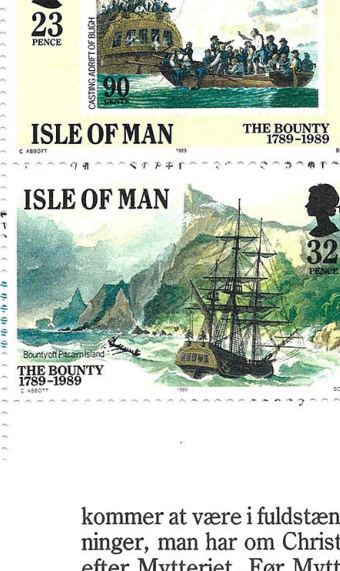

Mr. William Bligh and Miss Elizabeth Betham of the Town of Douglas were married in this Church by Licence this fourth Day of February Anno Domini 1781. By me Tho. Wrayl & Co. This Marriage was solemnized between us
Wm Bligh
Elizabeth Bligh late Betham
In the presence of - Alexander McNaughton, Clerk

Marriage Certificate of William Bligh and Elizabeth Betham at Onchan Church

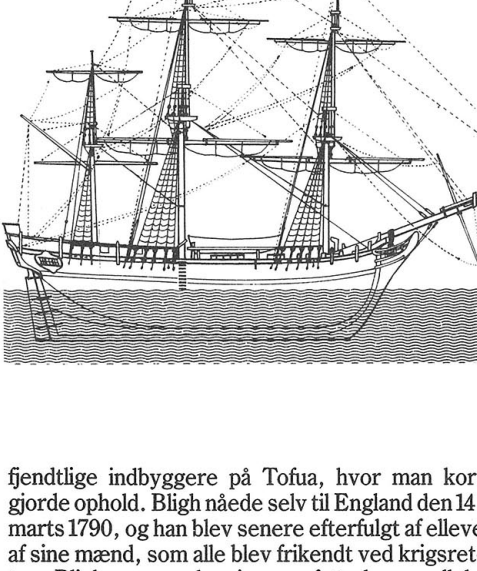
hans omhu med hensyn til at gengive alle aspekter i denne imponerende og historiske sejlads. Disse egenskaber udvikledes, da han var i den berømte opdagelsesrejsende Kaptajn Cook's tjeneste. Han gjorde senere tjeneste i slaget mod Frankrig, Spanien og Holland, og fra 1783 arbejdede han på handelsskibe ejet af Duncan Campbell, som var Christian's kones onkel. Det var på grund af Campbell's indflydelse, at han blev bedt om at tage kommandoen på ekspeditionen med Hans Majestæts armerede fragtskib Bounty. Fletcher Christian var på to sejlader med Bligh, og denne ældre sømand lærte ham meget om godt sømandskab. Formålet med Bounty ekspeditionen var at samle brødrugterplanter på Tahiti og bringe dem til Vestindiske øer, hvor man håbede, at de kunne dyrkes som føde til plantage-slaverne. Bligh havde problemer lige fra begyndelsen. Skibet var meget lille, han fik ikke tilladelse til marineinfanteri til at holde orden, og desuden blev afrejsen meget forsinket af myndighederne, så det var et helt forkert tidspunkt at året at følge den planlagte rute via de Kanariske Øer, Kap Horn og Selskabsøerne. Skibet forlod England den 23. december 1787 og gjorde adskillige og vovede forsøg på at runde Kap Horn, for til sidst at give op og sejle til Kap

det gode Håb. Det bør nævnes, at Bligh og hans besætning arbejdede fortrinligt sammen under forhold som krævede den højeste standard af sømandskab og Bounty nåede endelig sikkert frem til Tahiti den 26. oktober 1788. I den periode, som besætningen tilbragte på Tahiti, mens brødrugterplanter blev etableret, kan kimen til Mytteriets meget vel være blevet lagt. Der var både sammenbrud i ledelse og disciplin, og besætningen fik lov til lediggang og velværd, hvilket stod i fuldstændig kontrast til disciplinen og ledelsen under den lange sørejse. Afrejsen fra Tahiti den 4. april 1789 varslende en periode med genvordigheder og utilfredshed, som kulminerede i Mytteriets den 28. april 1789. Mændene var blevet træge og reagerede negativt overfor det hårde liv på søen efter de behagelige og fornøjelige måneder i land. Bligh indsa hurtigt, hvor slemt han havde tilladt skib og besætning at forfalde, og hans vrede blev uden tvivl opflammet af skyldfølelse. Officerer og besætning fik graden af hans vrede at føle, og alle var klar over, at Christian, som havde været hans yndling, nu intet kunne gøre rigtigt i kaptajnens øjne. Han blev ikke alene ofte skældt ud, men også ydmyget for øjnene af den øvrige besætning. Blighs påstand ved den efterfølgende krigsret om, at Mytteriets var planlagt på forhånd, fore-

kommer at være i fuldstændig strid med de oplysninger, man har om Christian umiddelbart før og efter Mytteriets. Før Mytteriets var han offer for Blighs stormfulde udbrud, og man vidste, at han overvejede enten at desertere eller at begå selvmord. Efter Mytteriets var han nedbrudt og klagede over sin uheldige tilstand. Det, der udløste

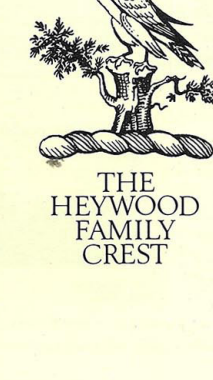
Mytteriets, var en beskyldning mod besætningen, og især Christian, for at stjele Bligh's kokosnødder. Tidligt om morgenen den 28. april 1789 overtog Christian kommandoen over skibet i farvandet ud for Tofua, kraftigt tilskyndet af flere af medlemmerne af besætningen. Den sidste skæbnesvangre beslutning blev uden tvivl taget pludselig og uden tilstrækkelige overvejelser af handlingens konsekvenser. Mere end halvdelen af mændene var passive tilskuere til begivenheden. De, som valgte at stå på Bligh's side, var bange for at blive anset for at være mytterister. Andre, som var på Christians side, havde ikke noget valg. Blandt de sidste var formentlig kadetten Heywood, som på grund af sin ungdom og uerfarenhed havde begge muligheder afskrækkende. Bligh og atten andre blev sat i en båd med forsyninger til en uge, og som en sidste gestus fik de Christians egen sekstant og navigationstabeller med. Man havde regnet med, at de ville nå i land på en nabo-ø, men Bligh var fast besluttet på at komme til England og få mytteriesterne straffet. Ren og skær styrke i ledelsen og dygtighed som navigator bragte den lille båd sikkert gennem en mæderidsagtig sejlads gennem Endeavour Straits til Arafura Sea og til sidst til Timor den 14. juni 1789. Der gik kun én mand tabt, nemlig John Norton, som blev dræbt af

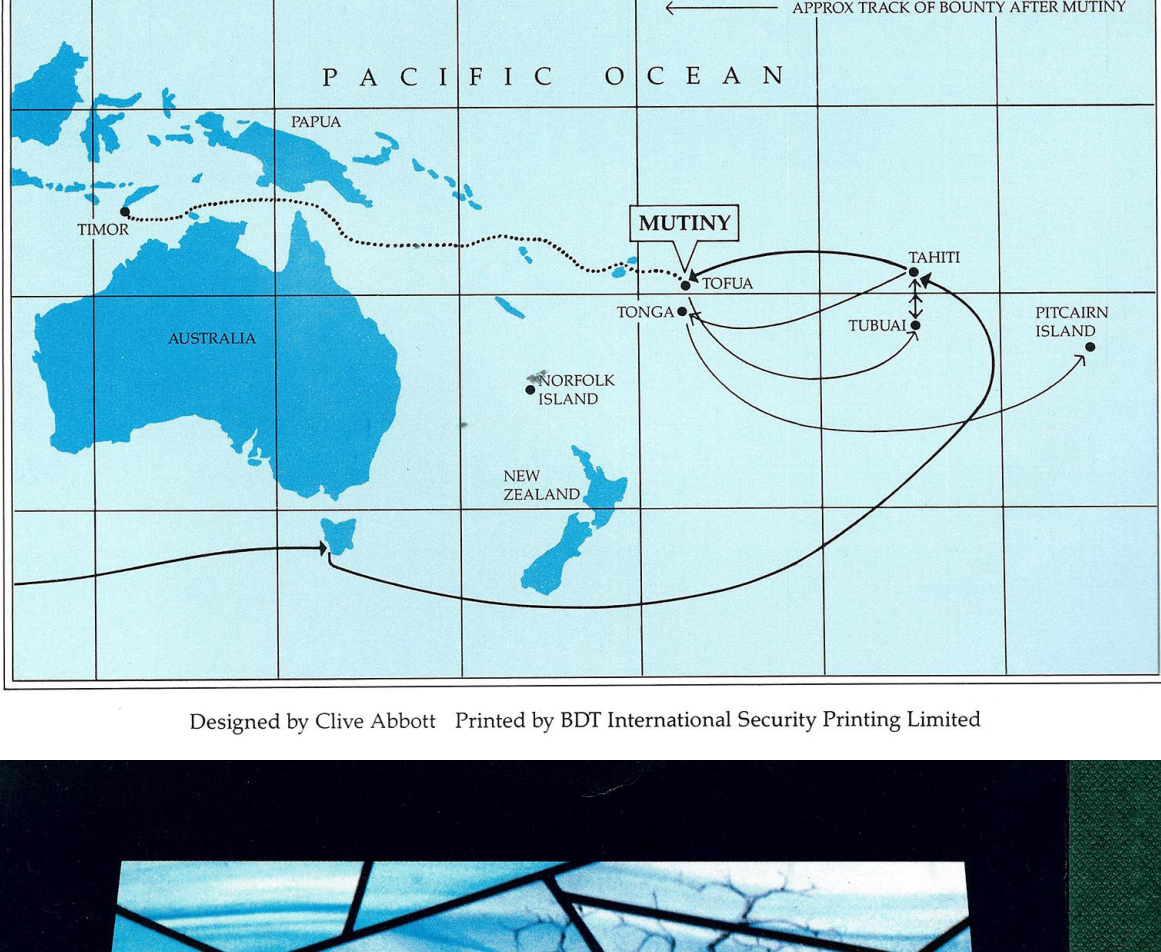
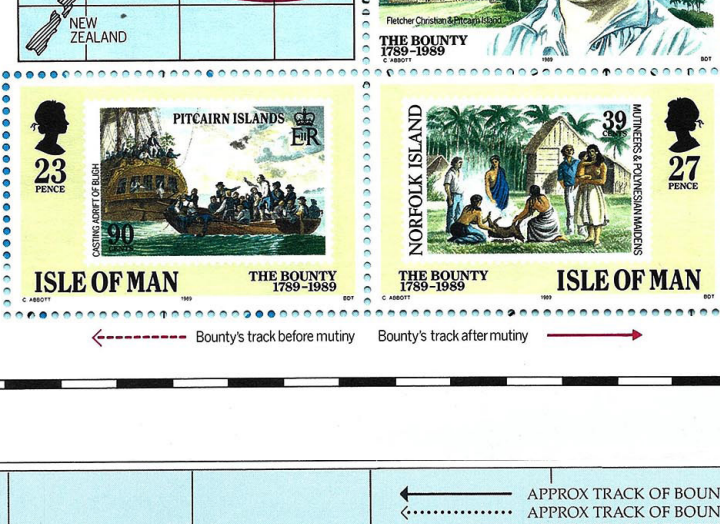
fjendtlige indbyggere på Tofua, hvor man kort gjorde ophold. Bligh nåede selv til England den 14. marts 1790, og han blev senere efterfulgt af elleve af sine mænd, som alle blev frikendt ved krigsretten. Blighs senere karriere omfattede en vellykket brødrugter-sørejse, og endvidere en periode som Guvernør for New South Wales. Imidlertid synes han altid at tiltrække og give anledning til problemer og uheldige omstændigheder. Efter Mytteriets var mytteristernes situation langt fra misundelsesværdig. De kendte udmærket den skæbne, som ventede dem, hvis de blev fanget og sendt tilbage til England. Da de havde kendt Bligh så længe, er det højst sandsynligt, at de havde indset, at det ville være af største vigtighed for ham at få dem straffet. Mændene var usikre over for fremtiden, og de ventede, at Christian ville tage ledelsen og vise styrke. I sin elndighed og desperation var det en opgave, som han næsten fandt for tung at bære. I nogen tid sejlede de temmelig løst omkring, de lagde til ved Tubai og anlagde to besøg på Tahiti. I forbindelse med det andet besøg satte de 16 mand i land, og Peter Heywood var blandt disse. Nogle af disse mænd blev til sidst sendt tilbage til England og stillet for en krigsret. Christian besluttede til sidst at sejle til Pitcairn-øen, som han anså for at være tilstrækkelig afsi-

des beliggende til at kunne være et tilflugtssted, hvor de kunne håbe på at undslippe straf for deres handlinger - Mytteriets. Ledsaget af nogle indfødte mænd og kvinder, fik de endelig landkending der i januar 1790. Der rappede og brændte Bounty nogle få dage senere af frygt for, at skibet skulle afsløre deres tilstedeværelse. Pitcairn var et sikkert, men ikke fredfyldt tilflugtssted. De første år var præget af mange stridigheder og blodsudgydelser. Da et amerikansk handelsskib lagde til ved øen 18 år senere, var der kun én af Bounty søfolkene tilbage, men man havde dannet et samfund, og i dag lever mange efterkommere af Christian og de andre mytterister på denne lille afsidesbeliggende ø. Der gik adskillige flere år inden den engelske flåde kom for at udforske øen. De var imponeret over den blomstrende lille koloni og forlod dem udforskyttere. Nogle indbyggere på Norfolk Island, en tidligere straffekoloni, kan også spore deres slægt tilbage til mytteristerne, idet nogle af indbyggerne på Pitcairn-øen flyttede dertil i det 19. århundrede.

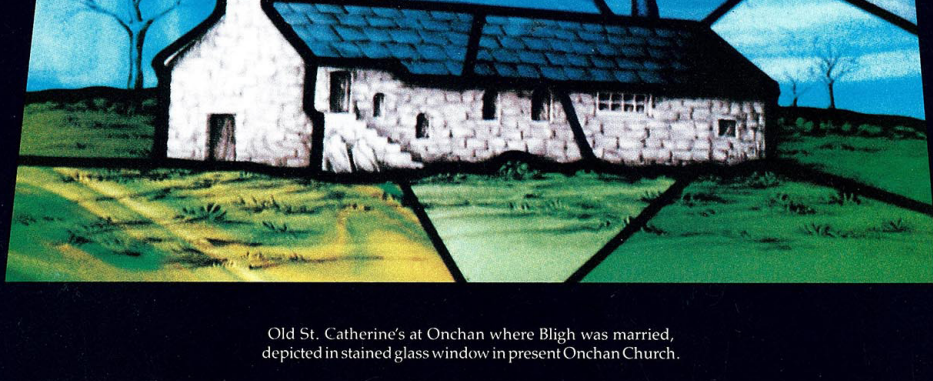
Teksten er er forfattet af Mrs. Eva Hanna fra Isle of Man's postvæsen og oversat af Dorthe Koch Hansen.

The Mutiny on the Bounty 1789-1989

Designed by Clive Abbott Printed by BDT International Security Printing Limited

Old St. Catherine's at Onchan where Bligh was married, depicted in stained glass window in present Onchan Church.